

Errico Malatesta: Ο Αναρχισμός και η Οργάνωση

Από τη βιβλιοθήκη του [Infoshop](#)

Μετάφραση: Θοδωρής Σάρας

autopoiesis.squat.gr

Η οργάνωση η οποία είναι μετά από όλα, τελικά η πρακτική της συνεργασίας και της αλληλεγγύης, είναι μία φυσική και αναγκαία συνθήκη της κοινωνικής ζωής· είναι ένα αναπόφευκτο γεγονός που πιέζει τον καθένα, τόσο στην ανθρώπινη κοινωνία γενικά, όσο και σε κάθε ομάδα ανθρώπων, οι οποίοι εργάζονται για έναν κοινό αντικειμενικό στόχο.

Από τη στιγμή που η ανθρωπότητα ποτέ δεν επιθυμούσε ούτε μπορούσε να ζήσει στην απομόνωση είναι αναπόφευκτο ότι αυτοί οι άνθρωποι που δεν έχουν ούτε τα μέσα, ούτε μία επαρκώς αναπτυγμένη κοινωνική συνείδηση για να τους επιτρέψει να συνεταιριστούν ελεύθερα με εκείνους που έχουν κοινά μυαλά και συμφέροντα, να υποτάσσονται στην οργάνωση από άλλους, γενικά θεσμίζοντας ως τάξη ή ως κυρίαρχη τάξη, με σκοπό την εκμετάλλευση της εργασίας των άλλων για προσωπικό πλεονέκτημα. Και η αιωνόβια εκμετάλλευση των μαζών από μία μικρή προνομιούχα ομάδα έχει υπάρξει πάντα το αποτέλεσμα της ανικανότητας των καταπιεσμένων να συμφωνήσουν μεταξύ τους για να οργανωθούν με άλλους για την παραγωγή, τη διασκέδαση και την πιθανή ανάγκη για να αμυνθούν ενάντια σε όποιον ίσως επιθυμούσε να τους εκμεταλλευτεί και να τους καταπιέσει. Ο Αναρχισμός υπάρχει για να θεραπεύσει αυτή την υπόθεση. (Il Risveglio, October 15, 1927)

Υπάρχουν δύο ομάδες ανάμεσα σε αυτούς που αυτοαποκαλούνται αναρχικοί, με ή χωρίς επίθετο, οι υποστηρικτές και οι ενάντιοι στην οργάνωση. Εάν δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε τουλάχιστον ως προσπαθήσουμε να καταλάβουμε ο ένας τον άλλον.

Καταρχήν επιτρέψτε μας να ξεκαθαρίσουμε κάτι για τις διακρίσεις, αφού το ερώτημα είναι τριπλό: η οργάνωση ως αρχή και ως συνθήκη της κοινωνικής ζωής σήμερα και στη μελλοντική κοινωνία· την οργάνωση του αναρχικού κινήματος· και την οργάνωση των λαϊκών δυνάμεων και ειδικότερα των εργαζόμενων μαζών για αντίσταση στην κυβέρνηση και τον καπιταλισμό.

Τώρα, σε εμάς φαίνεται πως η οργάνωση, δηλαδή ο συνεταιρισμός για ένα συγκεκριμένο σκοπό και με τις δομές και τα μέσα που απαιτούνται για να

τον πετύχουν, είναι μία σημαντική θέα της κοινωνικής ζωής. Ένα ανθρώπινο πλάσμα στην απομόνωση δεν μπορεί να ζήσει καν τη ζωή ενός θηρίου, για το γεγονός ότι δε θα μπορούν να αποκτήσουν τροφή για τους εαυτούς τους, εκτός ίσως από τις τροπικές περιοχές ή εκεί που ο πληθυσμός είναι εξαιρετικά αραιός· και χωρίς εξαίρεση δε θα είναι ικανοί να φτάσουν πάνω από το επίπεδο ενός ζώου. Επομένως έχοντας ενωθεί με άλλους ανθρώπους ή πιο σωστά, βρίσκοντας τον εαυτό τους ενωμένους ως συνέπεια της εξέλιξης προηγούμενων ειδών, πρέπει να υποκύψουν στη θέληση των άλλων (να σκλαβωθούν) ή να υποταχθούν άλλοι σε αυτόν/ αυτή (να είναι στην εξουσία του *be in authority*), ή να ζήσουν με άλλους σε αδελφική συμφωνία για τα συμφέροντα του μεγαλύτερου καλού όλων (να είναι σε συνεταιρισμό *be in associate*). Κανείς δεν μπορεί να ξεφύγει από αυτή την αναγκαιότητα: και οι πλέον ακραίοι αντίπαλοι της οργάνωσης όχι μόνο υπόκεινται στην γενική οργάνωση της κοινωνίας στην οποία ζουν, αλλά και στις αυθόρμητες πράξεις των ζώων τους, και στην εξέγερση τους ενάντια στην οργάνωση, ενώνονται μεταξύ τους, μοιράζονται καθήκοντα, οργανώνονται με αυτούς που συμφωνούν, και χρησιμοποιούν τα μέσα που η κοινωνία τους διαθέτει... (*I' Agitazione, June 4 1897*)

Αν παραδεχτούμε ως μία πιθανότητα την ύπαρξη μίας κοινότητας οργανωμένης χωρίς εξουσία, δηλαδή χωρίς καταπίεση - και οι αναρχικοί πρέπει να παραδέχονται την πιθανότητα αυτή, αλλιώς ο αναρχισμός δεν θα είχε κανένα νόημα - ας περάσουμε στη συζήτηση της οργάνωσης του αναρχικού κινήματος.

Και σε αυτή την περίπτωση η οργάνωση φαίνεται και χρήσιμη και αναγκαία. Εάν ένα κίνημα σημαίνει τα πάντα - τα άτομα με έναν κοινό αντικειμενικό στόχο που αγωνίζονται για να τον πετύχουν - είναι φυσικό ότι οφείλουν να συμφωνήσουν μεταξύ τους, να ενώσουν τις δυνάμεις τους, να μοιραστούν καθήκοντα και να κάνουν όλα εκείνα τα βήματα που σκέφτονται ότι θα τους βοηθήσουν να οδηγηθούν στην επίτευξη αυτού του στόχου. Όταν παραμένουν απομονωμένα, και κάθε άτομο δρα ή ψάχνει να δράσει μόνο του χωρίς συντονισμό, χωρίς προετοιμασία, χωρίς τις μέτριες προσπάθειες τους σε μία ισχυρή ομάδα, σημαίνει να καταδικάζεται σε ανικανότητα, να χάνει την προσπάθεια του σε μικρές αναποτελεσματικές δράσεις, και να χάνει σύντομα την πίστη του στο σκοπό και πιθανά να οδηγείται στην απόλυτη αδράνεια...

Ένας μαθηματικός, ένας χημικός ένας ψυχολόγος ή κοινωνιολόγος

μπορεί να πούμε ότι δεν έχουν κάποιο πρόγραμμα ή ασχολούνται μόνο με το να θεμελιώσουν την αλήθεια. Αναζητούν τη γνώση και όχι το να κάνουν κάτι. Αλλά ο αναρχισμός και ο σοσιαλισμός δεν είναι επιστήμες· είναι προτάσεις, σχέδια, που οι αναρχικοί και οι σοσιαλιστές αναζητούν να πραγματοποιήσουν και τα οποία επομένως χρειάζονται να διαμορφωθούν σαν τελικά προγράμματα...

Εάν είναι αληθινό ότι [η οργάνωση δημιουργεί ηγέτες]· εάν είναι αληθινό ότι οι αναρχικοί είναι ανίκανοι να ενωθούν και να φτάσουν σε μία συμφωνία χωρίς να υποκύπτουν σε μία αρχή (authority), αυτό σημαίνει ότι δεν είναι ακόμα καλοί αναρχικοί, και πριν σκεφτούν να θεσπίσουν μία αναρχική κοινωνία μέσα σε έναν κόσμο πρέπει να σκεφτούν να γίνουν ικανοί οι ίδιοι να ζουν αναρχικά. Το γιατρικό δε βρίσκεται στην κατάργηση της οργάνωσης αλλά στην αυξανόμενη συνείδηση κάθε ατόμου ως μέλους. Σε μικρές αλλά και σε μεγάλες κοινωνίες, εκτός από την κτηνώδη δύναμη, η οποία δεν μπορεί να είναι απορία για εμάς, η προέλευση και η δικαιολόγηση για την εξουσία (authority) βρίσκεται στην κοινωνική αποδιοργάνωση.

Όταν μία κοινότητα έχει τις ανάγκες και τα μέλη της δεν γνωρίζουν πως θα οργανώσουν αυθόρμητα για να τις εξασφαλίσουν, κάποιος έρχεται πρώτος, μία αρχή (authority) που ικανοποιεί αυτές τις ανάγκες χρησιμοποιώντας τις υπηρεσίες όλων και οδηγώντας στην συμπάθεια τους. Εάν οι δρόμοι είναι ανασφαλείς και οι άνθρωποι δε γνωρίζουν τι μέτρα να πάρουν, εμφανίζεται μία αστυνομική δύναμη η οποία για αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες που προσφέρει περιμένει να υποστηριχθεί και να πληρωθεί, καθώς επιβάλλει τον εαυτό της και σκορπίζει το βάρος της γύρω της· εάν χρειάζεται κάποιο αντικείμενο, και η κοινότητα δε γνωρίζει πως να το ρυθμίσει με τους απομακρυσμένους παραγωγούς για να το προμηθευτεί με αντάλλαγμα αγαθά που παράγει σε τοπικό επίπεδο, θα εμφανιστεί ο έμπορος που θα κερδίσει από τη συναλλαγή ανάμεσα στον ένα τομέα που θέλει να αγοράσει και τον άλλον που θέλει να πουλήσει, και θα επιβάλλει τις τιμές του/της τόσο στον παραγωγό όσο και στον καταναλωτή. Αυτό συμβαίνει ανάμεσα μας· όσο λιγότερο οργανωμένοι είμαστε τόσο επιρρεπής στην εκμετάλλευση από μερικά άτομα. Και αυτό είναι κατανοητό....

Έτσι η οργάνωση πέρα από τη δημιουργία εξουσίας, είναι η μοναδική θεραπεία για αυτήν και το μόνο μέσο, με το οποίο ο καθένας μας θα χρησιμοποιήσει για να πάρει ένα ενεργητικό και συνειδητό μέρος στη

συλλογική εργασία, και να παύσει να είναι ένα παθητικό εργαλείο στα χέρια των ηγετών.

Αλλά μία οργάνωση, υποστηρίζεται ότι προϋποθέτει την υποχρέωση για συντονισμό των δραστηριοτήτων κάποιου με τις δραστηριότητες άλλων· επομένως βιάζει την ελευθερία και δεσμεύει την πρωτοβουλία. Όπως θα δούμε αυτό που πραγματικά απομακρύνει την ελευθερία και κάνει την πρωτοβουλία απίθανη είναι η απομόνωση που την καθιστά αδύναμη. Η ελευθερία δεν είναι ένα αφηρημένο δικαίωμα αλλά η πιθανότητα της δράσης· και αυτό είναι αληθινό τόσο μεταξύ μας όσο και σε ολόκληρη την κοινωνία. Και είναι μέσω της συνεργασίας με τους συνανθρώπους μας που βρίσκουμε τα μέσα για να εκφράσουμε την δραστηριότητα μας και τη δύναμη της πρωτοβουλίας μας. (I' Agitazione, June 11, 1897)

Μία αναρχική οργάνωση πρέπει να επιτρέπει την ολοκληρωτική αυτονομία και ανεξαρτησία, και επομένως την ολοκληρωτική ευθύνη στα άτομα και τις ομάδες· την ελεύθερη συμφωνία αυτών που σκέφτονται ότι είναι χρήσιμο να δράσουν συνεργατικά, για κοινούς σκοπούς· ένα ηθικό καθήκον για να ικανοποιήσει τις υποσχέσεις του και για να μην κάνει καμιά ενέργεια η οποία είναι ενάντια στο αποδεκτό πρόγραμμα. Σε τέτοιες βάσεις τότε κάποιος εισάγει πρακτικές μορφές και κατάλληλα εργαλεία για να δώσει αληθινή ζωή στην οργάνωση. Επομένως οι ομάδες, η ομοσπονδία των ομάδων, οι ομοσπονδίες των ομοσπονδιών, οι συνεδριάσεις, τα συνέδρια, οι αντίστοιχες επιτροπές και πάει λέγοντας. Αλλά αυτό πρέπει να γίνεται επίσης ελεύθερα, με τέτοιο τρόπο ώστε να μην περιορίζεται η σκέψη και η πρωτοβουλία των ατομικών μελών, αλλά μόνο για να δώσουν μεγαλύτερη ευκαιρία στις προσπάθειες οι οποίες σε απομόνωση θα ήταν αδύνατες ή αναποτελεσματικές. Επομένως για κάθε συνέδριο αναρχικής οργάνωσης, παρά όλα τα μειονεκτήματα από τα οποία υποφέρουν ως αντιπροσωπευτικά σώματα... είναι ελεύθερο από κάθε σχήμα ή μορφή εξουσίας γιατί δεν νομιμοποιεί ή δεν επιβάλλει τις διαβουλεύσεις του πάνω σε άλλους. Υπηρετούν τη διατήρηση και την αύξηση των προσωπικών επαφών ανάμεσα στους πιο ενεργούς συντρόφους, για να αθροίσει και να ενθαρρύνει τις προγραμματικές μελέτες στους τρόπους και τα μέσα για δράση: για να πληροφορηθούν όλοι για την κατάσταση στις περιοχές και το είδος δράσης που χρειάζεται άμεσα, για να αθροίσει τα διάφορα ρεύματα των αναρχικών απόψεων στο παρόν και να ετοιμάσει κάποιο είδος στατιστικών τους. Και οι αποφάσεις τους δεν είναι

δεσμευτικές, αλλά υποβάλλονται σε όσους τους αφορούν ως απλές εισηγήσεις, συμβουλές και προτάσεις, και δε γίνονται δεσμευτικές και για εκτελεστικές παρά μόνο για αυτούς οι οποίοι τις αποδέχονται και για όσο καιρό τις αποδέχονται. Τα όργανα διοίκησης που προτείνουν - οι επιτροπές αντιστοιχίας και λοιπά - δεν έχουν δυνάμεις καθοδήγησης ούτε παίρνουν πρωτοβουλίες για κανέναν εκτός από εκείνους οι οποίοι το ζητούν και τα εγκρίνουν, και δεν έχουν την εξουσία να επιβάλλουν τις οπτικές τους, τις οποίες φυσικά μπορούν να έχουν και να διαδίδουν ως ομάδες συντρόφων, αλλά που δεν μπορούν να παρουσιάζονται ως οι επίσημες θέσεις της οργάνωσης. Δημοσιεύουν τις αποφάσεις των συνεδρίων και των απόψεων και των προτάσεων που τις επικοινωνούν μέσα από τις ομάδες και τα άτομα· και δρουν για εκείνους που θέλουν να τις χρησιμοποιήσουν, για τη διευκόλυνση των σχέσεων ανάμεσα στις ομάδες, και τη συνεργασία ανάμεσα σε εκείνους που είναι σε συμφωνία με διάφορες πρωτοβουλίες· καθένας είναι ελεύθερος να ανταποκριθεί με όποιον/α θέλει άμεσα, ή να κάνει χρήση των άλλων επιτροπών που προτείνονται από συγκεκριμένες ομαδοποιήσεις.

Σε μία αναρχική οργάνωση τα ατομικά μέλη μπορούν να εκφράσουν ότι γνώμη και να χρησιμοποιήσουν κάθε τακτική που είναι σε αντίθεση με τις αποδεκτές αρχές και δεν επεμβαίνουν στις ενέργειες των άλλων. Σε κάθε περίπτωση μία συγκεκριμένη οργάνωση διαρκεί τόσο όσο οι λόγοι της ένωσης είναι ανώτεροι από αυτούς της διχόνοιας· ειδάλλως διαλύεται και κάνει χώρο για άλλες πιο ομοιογενής ομαδοποιήσεις.

Ασφαλώς η ζωή και η μονιμότητα κάθε οργάνωσης είναι μία συνθήκη για επίτευξη στην μακριά πάλη πριν από εμάς, και εκτός από αυτό, είναι φυσικό κάθε θεσμός οφείλει από ένστικτο να στοχεύει να διαρκέσει αόριστα. Αλλά η διάρκεια μίας ελευθεριακής οργάνωσης πρέπει να είναι το αποτέλεσμα μίας πνευματικής συγγένειας των μελών της και της προσαρμοστικότητας του συντάγματος της στις συνεχείς αλλαγές των περιστάσεων. Όταν δεν υπηρετεί ένα χρήσιμο σκοπό είναι καλύτερο να πεθαίνει (il Risveglio, October 15, 1927)

Θα είμασταν βέβαιοι ευτυχισμένοι εάν μπορούσαμε να προχωρήσουμε μαζί και να ενώσουμε όλες τις δυνάμεις του αναρχισμού σε ένα ισχυρό κίνημα· αλλά δεν πιστεύουμε στην αντοχή των οργανώσεων που χτίζονται σε παραχωρήσεις και προϋποθέσεις και μέσα στις οποίες δεν υπάρχει συμφωνία και συμπάθεια ανάμεσα στα μέλη.

Καλύτερα διάλυση παρά μία κακή ένωση. Αλλά θα ευχόμασταν κάθε

άτομο να ενωθεί με τους φίλους του και να μην υπάρχουν χαμένες ή απομονωμένες δυνάμεις (I' Agitazione, June 11, 1897)

Μένει να μιλήσουμε για την οργάνωση των καταπιεσμένων και των εργαζόμενων μαζών για την αντίσταση τους ενάντια στις κυβερνήσεις και τους εργοδότες τους....

Οι εργάτες δε θα είναι ποτέ ικανοί να απελευθερώσουν τους εαυτούς τους όσο δε βρίσκουν στην ένωση την ηθική, την οικονομική και τη φυσική δύναμη που χρειάζεται για να υποτάξουν την οργανωμένη δύναμη των καταπιεστών.

Έχουν υπάρξει αναρχικοί, και υπάρχουν ακόμα, που ενώ αναγνωρίζουν την ανάγκη για οργάνωση της προπαγάνδας και της δράσης τους σήμερα, είναι εχθρικοί σε όλες τις οργανώσεις που δεν έχουν τον αναρχισμό ως σκοπό τους ή δεν ακολουθούν αναρχικές μέθοδες πάλης...

Σε αυτούς τους συντρόφους φαίνεται ότι όλες οι οργανωμένες δυνάμεις με αντικειμενικό στόχο λιγότερο ριζοσπαστικά επαναστατικό, ήταν δυνάμεις που η επανάσταση τις στερείτε. Εμείς θεωρούμε αντίθετα, και η εμπειρία μας μπορεί να το επιβεβαιώσει, ότι η προσέγγιση τους θα καταδικάσει το αναρχικό κίνημα σε μία κατάσταση μόνιμης στειρότητας. Για να κάνουμε προπαγάνδα πρέπει να είμαστε μέσα στους ανθρώπους, και είναι στους συνεταιρισμούς των εργατών που οι εργάτες βρίσκουν τους συντρόφους τους, ειδικά αυτούς που είναι πιο διαθέσιμοι να καταλάβουν και να αποδεχτούν τις ιδέες τους. Αλλά και όταν είναι πιθανό να κάνουμε τόση προπαγάνδα όση επιθυμούμε έξω από τις ενώσεις, αυτή δεν θα έχει μία αξιοσημείωτη επίδραση πάνω στις εργαζόμενες μάζες. Πέρα από ένα μικρό αριθμό μορφωμένων ατόμων ικανών για αφηρημένη σκέψη και θεωρητικούς ενθουσιασμούς, ο εργάτης δε φθάνει στον αναρχισμό με ένα άλμα. Για να γίνουν πεπεισμένοι αναρχικοί, και όχι μόνο στο όνομα, πρέπει να αρχίσουν να νιώθουν την αλληλεγγύη που τους ενώνει με τους συντρόφους τους, και να μάθουν να συνεργάζονται με τους άλλους για την προάσπιση των κοινών τους συμφερόντων και έτσι, να πολεμήσουν ενάντια στα αφεντικά και ενάντια στην κυβέρνηση που τους υποστηρίζει, οφείλουν να συνειδητοποιήσουν ότι τα αφεντικά και οι κυβερνήσεις είναι άχρηστα παράσιτα και πως οι εργάτες μπορούν να διευθύνουν την τοπική οικονομία μόνοι τους. Και όταν ο εργάτης το καταλάβει αυτό, είναι αναρχικός/ή ακόμα και αν δεν αυτοαποκαλείται έτσι.

Επιπλέον η ενθάρρυνση των λαϊκών οργανώσεων όλων των ειδών είναι η

λογική συνέπεια των βασικών μας ιδεών, και επομένως πρέπει να είναι αναπόσπαστο κομμάτι του προγράμματος μας. Ένα εξουσιαστικό κόμμα, που στοχεύει στην κατάληψη της εξουσίας για να επιβάλλει τις ιδέες του, έχει συμφέρον ο λαός να παραμένει μία άμορφη μάζα, ανίκανη να δρα αυτόνομα και επομένως πάντα εύκολη για να κυριαρχούν πάνω της. Και ακολουθεί λογικά ότι δεν μπορεί να επιθυμεί περισσότερα από αυτήν την οργάνωση, και αυτό το είδος που χρειάζεται για να κατακτήσει την εξουσία: Εκλογικές οργανώσεις εάν ελπίζει να το πετύχει με τις εκλογές και στρατιωτικές εάν βασίζεται στη βίαιη δράση.

Αλλά εμείς οι αναρχικοί δε θέλουμε να απελευθερώσουμε τους ανθρώπους αλλά θέλουμε οι άνθρωποι να απελευθερωθούν μόνοι τους. Δεν πιστεύουμε στο καλό που έρχεται από τα επάνω και επιβάλλεται με τη δύναμη· θέλουμε ο νέος τρόπος ζωής να αναδυθεί από το σώμα των ανθρώπων και να αντιστοιχεί στην ανάπτυξη τους και να προοδεύει όσο προοδεύουν. Επομένως για μας έχει σημασία ότι όλα τα συμφέροντα και οι απόψεις οφείλουν να βρίσκουν την έκφραση τους σε μία συνειδητή οργάνωση και να επηρεάζουν την κοινοτιστική ζωή ανάλογα με τη σημασία τους.

Έχουμε αναλάβει το καθήκον να παλέψουμε ενάντια σε κάθε υπάρχουσα κοινωνική οργάνωση, και να υπερβούμε κάθε εμπόδιο για την αυγή μία νέας κοινωνίας όπου η ελευθερία και η ευημερία θα εξασφαλίζονται για όλους. Για να πετύχουμε αυτόν τον αντικειμενικό στόχο αυτοοργανωνόμαστε και αναζητούμε να γίνουμε όσο περισσότεροι και όσο δυνατώτεροι μπορούμε. Αλλά εάν οργανώνονται μόνο οι αναρχικές μας ομαδοποιήσεις· εάν οι εργάτες παρέμεναν απομονωμένοι όπως τόσες μονάδες που δεν ενδιαφέρονται για τους άλλους και δεσμεύονται μόνο μέσα από μία κοινή αλυσίδα· εάν εμείς εκτός από το να οργανωθούμε ως αναρχικοί σε μία ομοσπονδία, δεν οργανωθούμε ως εργάτες με άλλους εργάτες, δε θα πετύχουμε τίποτα, και ακόμα χειρότερα, θα είμαστε ικανοί να επιβληθούμε ... και τότε δε θα είναι θρίαμβος του αναρχισμού αλλά δικός μας θρίαμβος. Τότε θα μπορούμε να αποκαλούμε τους εαυτούς μας αναρχικούς, αλλά στην πραγματικότητα θα είμαστε κυρίαρχοι, αλλά και ανίκανοι όπως είναι όλοι οι κυρίαρχοι όπου το γενικό καλό τους αφορά. (I' Agitazione, June 18 1897)

